

zopet izročilo Poljaku, ki torej ničesa ne zgube na svojem vplivu.

Dr. Karl Krall vitez Krallenburg, je rojen Dunajčan in ima na Dunaji hišo, katero je podedoval za svojim očetom. On ima sedaj 66 let. Služboval je pri sodiščih, potem je pa vstopil v pravosodno ministerstvo. Znan je kot dober jurist in so mnogi večji načrti zakonov njegovo delo.

Ministra Jaworski in Welsersheimb sta pa ostala. Prvi je minister za Galicijo, drugi pa minister za domobranstvo. Njiju se občna politika ni toliko tikala in se zatorej ni bilo jima treba umakniti.

V Avstriji smo že jedenkrat imeli tako začasno ministerstvo, namreč po odstopu Hohenwartovem. Vodili so tudi razna ministerstva sekcijski načelniki. Obdržalo se je bilo le jeden mesec. Morda tudi sedanjemu ministerstvu ne bodo daljši dnevi dani. Kadar se zopet osnuje nova večina, iz katere lahko izide nova parlamentarna vlada, pa bode dopolnil Kielmansegg svojo nalogo in zopet prevzame dolenjeavstrijsko namestništvo. Kaka bode nova vlada, se še danes ne ve, a marsikaj kaže, da v njej levica ne bode zastopana, posebno v tem slučaju ne, ako se bode našla pot, po kateri bi se Mladočehi pridobili za novo vladno večino. Prvi koraki so se v tem že storili v veliko jezo zedinjene levico, ki se je že domišljala, da brez nje ni Avstriji mogoča nobena vlada.

Politični pregled.

Delegacijski diner. — V soboto je bil prvi delegacijski diner, pri katerem je bilo polovico ogerskih in polovico avstrijskih delegatov. Cesar je več delegatov nagovoril. Delegata Biankinija je vprašal, če ima dosti dela. Delegat mu je odgovoril, da se trudi, da stori za narod hrvaški, kolikor je mogoče. Na kar je cesar opomnil, da je to hvale vredno, kajti Hrvatje so bili vedno udani cesarski rodbini. Biankini je odgovoril, da to potrjuje zgodovina, da pa tudi zmiraj tako ostane. Precej dolgo je cesar govoril z poslancem Russom o razmerah v zbornici poslancev in mu naglašal, da se mora hitro rešiti državni proračun. Nadalje je s tem delegatom, ki je rojen v Ljubljani in se je v državnem zboru tudi jako zanimal za Ljubljano, po potresu poškodovano, cesar se pogovarjal o ljubljanskem potresu in omenil, da je v Ljubljani našel vse večje poškodbe, nego je pričakoval.

Delegaciji. — V letošnji delegaciji se je opazilo, da so Mladočehi nekoliko zmernejši postali. To pa ne ugaja levici in dr. Russ je očitno izjavil svojo bojazen, da Mladočehi postanejo vladna stranka. Sploh je ta nemški govornik jako nepolitično govoril. Mej drugim je rekel, da na Češkem mora jeden narod biti nezadovoljen, naj so že Nemci ali pa Čehi. Ker so pa Nemci važnejši faktor, mora vlada gledati, da njiju zadovolji. Dr. Herold mu je pa dobro odgovoril, da dobra politika je jedino ta, če se zadovoljita obe narodnosti. Heroldov govor je ugajal vsem strankam na desnici in celo grof Hohenwart mu je častital. Iz tega in nekaterih drugih znamenj se da sklepati, da se bode poskušalo Mladočehe dobiti za novo državnozborsko večino, da ne bode treba moledovati levičarjev za pomoč. To bi bilo vsekako mogoče, a potem bi za volilno reformo morali izbrati kak načrt, za katerega ni treba dvetretjinske večine, recimo Taafejevega.

Državni zbor je rešil začasni budget in so zanj glasovale skoro vse stranke. Jedino Mladočehi so glasovali proti

začasnemu budgetu, češ, da se začasna vlada drži centralizma. Nam se zdi, da so Mladočehi tu storili veliko napako, ker s tem le ovire delajo sestavi nove večine brez zedinjene levice. — Državni zbor je rešil tudi predlog za podporo Ljubljani in sklenil resolucijo, da se poleg brezobrestnih posojil naj dajo tudi 3 % posojila. Ministerski predsednik je obljubil se na to ozirati.

Obstrukcija. — Nemški nacijonalci hočejo poskusiti z obstrukcijo preprečiti dvojezično gimnazijo v Celji. Ko bode vsprejeta ta točka, hočejo nemški nacijonalci zahtevati pri proračunski debati pred vsakim glasovanjem, da se za 10 minut seja pretrga. Na ta način mislijo preprečiti rešenje državnega proračuna. Nemških nacijonalcev je pa le 18 v zbornici in za tak predlog jih je treba 20. Karakteristično je, da liberalna „Bohemia“ že obeta nacijonalcem, da jih bode že podpiralo nekaj liberalcev pri obstrukciji. Nedavno še ni mogla levica dovolj zabavljati zaradi obstrukcije proti Mladočehom, sedaj se je že hoče sama posluževati. Morda liberalci že obupujejo, da bi prišli v vladno večino?

Nemški konservativci. Nemška konservativna ali klerikalna stranka se je hudo zamerila štajarskim liberalcem pri „Tagespošti“, ker ni glasovala proti celjski gimnaziji in je tako razrušila koalicijo. Graški list graja nemške nacijonalce, da se pajdašijo s klerikalci, ki so največji sovražniki nemškega naroda. Ta jeza „Tagespoština“ je pač neopravičena. Nemški konservativci so že bili porabili ves svoj vpliv proti celjski gimnaziji, vsaj štajarski. V deželni zboru so bili glasovali za dotično resolucijo, tudi v državnozborskem klubu so delali zgago. Tudi bi v državnem zboru bili glasovali zoper dvojezično gimnazijo v Celji, da bi se bila dala s tem rešiti koalicija. Če je pa liberalna stranka glede volilne reforme zahtevala stvari, katerih konservativci niso mogli privoliti, potem se pač jim ne more dovoliti, če so pustili levico na cedilu. Slovenci bi bili prisiljeni s Hohenwartom vred izstopiti iz konservativnega kluba, da so nemški konservativci glasovali proti celjski gimnaziji in s tem bi se bila stranka razrušila. Tega pa liberalci pač ne smejo od konservativcev zahtevati, da bi se jim na ljubo uničili. Drugače bi bilo, ko bi liberalci bili podpirali zadostno v družih stvareh konservativce, da bi ti v liberalni stranki dobili nadomestilo za zgubo Hohenwarta in Slovencev.

Občni zbor »Edinosti«. — V nedeljo je bil v Trstu občni zbor političnega društva „Edinost“. Udeležba je bila slaba in se je zlasti opazilo, da se inteligenca društvu odteguje. Na shodu se je pa opazoval že nekak razkol mej tržaškimi Slovenci. Posebno nekateri niso zadovoljni s poslanci in so se izpodtikali nad tem, da jih ni na shodu. Zahtevali so, naj se skliče izredni občni zbor, na katerem bodo poročali tudi poslanci. Tudi sedanjí odbor mnogim ne ugaja, in sploh so želeli več prememb, s katerimi pa niso upali prav dan. Le hoteli so, da se volitev društvenega odbora do izrednega zbora odloži, in do tedaj izvoli neki odbor, ki bi ugibal, kako bi se dalo društvo povzdigniti. Nezadovoljneži so pa s svojimi zahtevami ostali v manjšini in volil se je prejšnji odbor. Videlo se je pa pri tem zboru, da so razmere tržaških Slovencev jako žalostne.

Nemčija. — Minoli teden se je najslovesneje ob navzočnosti cesarjevi in zastopstvu vojnih ladij vseh držav otvoril prekop mej Severnim in Baltiškim morjem. Celo Francija je bila pri slavnosti zastopana. Poveljstvo avstrijskih vojnih ladij je imel nadvojvoda Štefan. V posebni cesarski listini, ki se je pri slavnosti prečitala, se omenja, da se je delo pričelo še pod Viljemom I. Temeljni kamen se je položil l. 1887. Prekop dokazuje nemško marljivost in vztrajnost. Posebno se povdarja, da je ves čas, ko se je delal prekop, vladal mir. Omenja se dalje važnost prekopa za vojno in trgovinsko brodovje, izraža veselje, da so se druge vevlasti vdeležile slavnega otvorjenja, in nado, da se ohrani mir. Prekop so krstili za cesarja Vi-

ljema I. Prekop je velike važnosti za Nemčijo, če bi prišlo do vojske z Rusijo, ker ji bo moč priti po svojem v Baltiško morje, ne da bi bilo treba pluti preko Danskega, katero, bi lahko ovire delalo. Prekop stane čez 150 milijonov mark in je 98 kilometrov dolg. Slavnosti otvorjenja se je vdeležilo v vsem 53 velikih vojnih ladij raznih držav z 833 častniki in z moštvom broječem 16.873.

Makedonija. — V Makedoniji je v nekaterih okrajih, kjer stanujejo Bolgari in Srbi, buknila vstaja. Vstaši so napali muhamedance in jim požgali hiše. Bil je že hud boj mej vstaši in turškimi vojaki. Makedonija je v oblasti Turkov. Ker pa je ondi dosti Bolgarov, je umevno, da bi Bolgarija te svoje rojake rada pod svojo oblast dobila, posebno, ko vidi, ob kakih neznosnih turških razmerah morajo ti živeti. V Sređci deluje v ta namen posebni makedonski odbor. Turška vlada je seveda sedaj ob tem vstanku obdolžila v prvi vrsti ta makedonski odbor, da je kriv vstaje, oziroma, da vstaše podpira in je zahtevala od Bolgarije, da ta odbor razpusti. Makedonski odbor odločno oporeka, da bi imel kaj pri vstanku in Bolgarska vlada se je izrekla, da nima povoda odbora razpuščati. Vsekakor je pa gotovo, da vstaši morajo kje oporo imeti, če ne pri makedonskem odboru, pa kje drugod.

Obrtnija.

Naprava pepelike iz lesa.

Pepelika ali potošl je precejšnje važnosti za nekatere obrte, če tudi ne obče tako velike, kot je bila nekdanj, ko še sode niso poznali. Prejšnje čase delali so pepeliko samo iz lesa, a zadnji čas jo pa dobivajo tudi na druge načine. Pepelika je ogljikovokisli kali. Dobi se torej iz rastlin, ki imajo v sebi dosti kalija. Zaradi tega so nekaterniki priporočali, da bi pridelovali nalašč take rastline, ki imajo dosti kalija v sebi. Take rastline so smrdela, pelin, žive kropive, graščica in še več drugih. Pridelavati teh rastlin pa vendar ni mogoče, ker bi na nobeni zemlji ne vspevale dolgo, ako bi jim z gnojem kalija ne dovažali. Tako gnojenje bi preveč stalo.

Zaradi tega pa pepeliko dobivajo le iz lesa. Gozdi polagoma iz zemlje izsrkavajo kali in zato zemlje toliko ne izsesajo, da bi jo zaradi tega trebalo gnojiti. Star les ima več kalija v sebi nego mlad in les listnatih dreves več nego jelovina.

Za napravo pepelike je potreba toliko pepela, da ne gre, da bi nalašč za to žgali drva. To se splača k večjemu ondu, kjer je dovolj lesa in se zaradi pomanjkanja cest ne da nikamor spravljati. Zato pepeliko delajo le iz lesnega pepela, kjer se rabi za kurjavo. Več krajev je še na svetu, kjer kurijo s samimi drvami. Biti pa za napravo pepelike mora le lesni pepel. Drugi so večkrat škodljivi. Šotni pepel ni za pepeliko in spridi celo lesni pepel, ako mu ga primešaš. Ta pepel ima v sebi dosti žveplenokislega apna, kateri pa premeni pepeliko v žveplenokisli kali in se ob enem naredi apnenec. Jeden del šotnega pepela pokvari tri dele lesnega.

Iz pepela se pepelika izvleče z vodo. Pepel se navadno dene v posodo, ki ima luknjasto dvojno dno. Na dno se dene poprej še slame ali pa kaka rjuha in se po-

tem nasuje pepela, kateri je pa poprej že malo namočil. Navadno se lug, ki teče iz jedne kadi, vlije še v drugo itd., v katerem je tudi pepel, da se dobi močnejši. Če se rabi mrzla voda, dobimo boljšo pepeliko, če pa rabimo gorko, je pa pepelika slabša, a jo je dosti več.

Lug se dene v kotel in kuha, tako, da postane gost, potem se polagoma ohlaja. Na dno kotla se usedejo žveplenokisle in klorove soli, na nje pa pepelika. Na ta način dobljena pepelika je v trdih kosih. Nekateri pa mešajo pepeliko mej hlapenjem in jo torej dobe zdrobljeno. Pri tem se kotel manj pokvari.

Tako dobljena pepelika imenuje se surova, in še ni za trgovino. Poprej se mora še pražiti v posebnih pečeh ali loncih, da se iz nje odpravi voda in da zgore organske snovi v njej. Sprva se le malo zakuri, potem pa vedno bolj. Sprva postane pepelika črna, potem pa bela. Včasih je rudečkasta, če je v njej kaj železnega okisa, modrikasta, ako je v njej kaj mangana.

Pa tudi sedaj še pepelika ni čista. Vedno ima v sebi še nekaj žvepleno kislega apna in klorovega kalija. Ta dva se težko topita v mrzli vodi. Zato se navadno pepelika, če se hoče imeti čisto, raztopi v vodi, kjer se tuje primesi na dno usedejo. Lug se odlije in pri vednem mešanji zopet shlapi.

Večina sode se pa dandanes ne dobiva iz lesa, temveč iz drugih snovi kot stranski produkt pri izdelovanju drugih snovij.

Obrtnijske raznoterosti.

Spoznavanje pravih demantov. Fizik Margot v Ženevu (Genfu) je zasledil, da se s svinčnikom narejenim iz aluminija da pisati na steklene ploče ali pa na porcelan, sploh na kremenčevokisle spojine. Črte narejene s tem svinčnikom so srebrnobeke s kovinskim leskom. Na demant se pa s takim svinčnikom pisati ne da in se tako spozna njega pristnost.

Natikanje gumijevih cevij na druge večje cevi iz trde snovi, je včasih težavno delo, posebno, če so gumijeve cevi močne. Veliko lažje se nataknejo, če se ne odrežejo napuščno, temveč pošev, in se potem nazaj stoječi del pred natakne in potem drugi. Tudi se lažje natakne cev, če se poprej znotraj z vodo zmoči.

Kmetijstvo.

Shod dolenjskih kmetijskih podružnic v Novem mestu.

(Dalje.)

K prvi točki vzporeda: „S kakim plemenom je zboljševati dolenjsko goved in kaj je sploh ukreniti za povzdigo govedoreje po Dolenjskem?“ se oglasi za besedo gosp. grof Margheri. V svojem govoru naglašja, da je dolenjska goved pomešana z vsakovrstnimi plemeni, kar je velika škoda za živinorejce, za naprej je treba skrbeti za to, da se bode živina zjednačila s porabo plemenskih bikov, ki naj bodo za vse kraje jednaki, ali vsaj kolikor mogoče sorodne krvi. V nadaljevanju opisuje vrednost po-